

BẢN TIN

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

SỐ 22.2023

TIN TỨC SỰ KIỆN

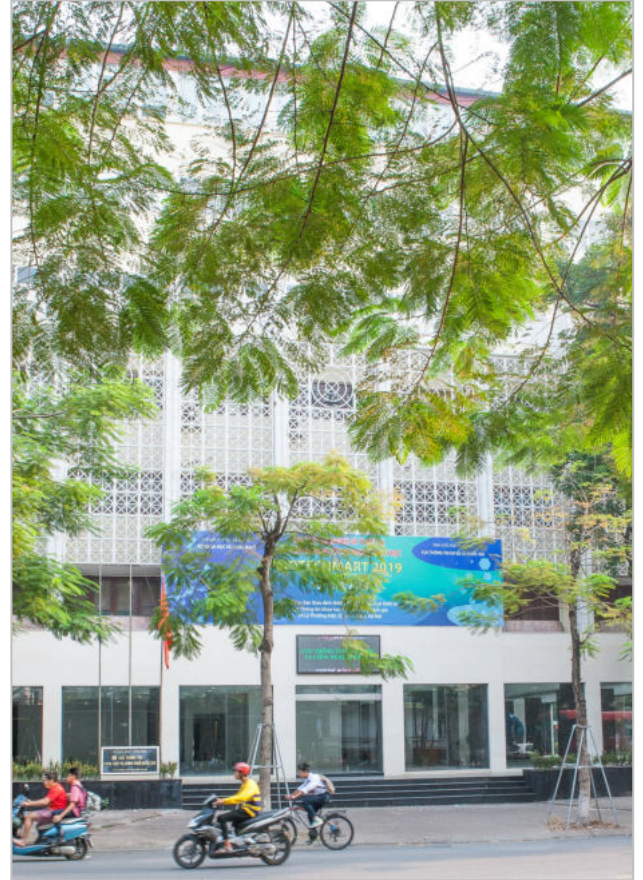
- 01 Thành phố Hồ Chí Minh lọt Top 100 Hệ sinh thái khởi nghiệp mới nổi toàn cầu
- 02 Bà Rịa - Vũng Tàu: nhiều chính sách hỗ trợ khởi nghiệp đổi mới sáng tạo
- 03 Khởi nghiệp Xanh - Hành trình 10 năm kiến tạo những doanh nghiệp trẻ
- 04 Khai mạc Ngày hội Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tỉnh lần thứ IV, năm 2023

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 05 Plastic People và câu chuyện hành trình khởi nghiệp của người nước ngoài tại Việt Nam
- 06 Hiện trạng kinh tế của các doanh nghiệp khởi nghiệp toàn cầu năm 2023

XU HƯỚNG CÔNG NGHỆ

- 07 ChatGPT sẽ thay đổi chứ không phá hủy giáo dục

CỤC THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ QUỐC GIA

24 Lý Thường Kiệt, Hoàn Kiếm, Hà Nội

Tel: (024) 38262718

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH LỘT TOP 100 HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP MỚI NỔI TOÀN CẦU

Báo cáo Hệ sinh thái Khởi nghiệp toàn cầu (GSER 2023) của Startup Genome công bố gần đây cho thấy, thành phố Hồ Chí Minh (TP.HCM) đứng trong nhóm 100 thị trường startup mới nổi toàn cầu, cụ thể là nhóm 81-90. TP.HCM cũng là địa phương duy nhất của Việt Nam lọt vào danh sách này.

Báo cáo đánh giá dựa trên 6 chỉ số quan trọng, gồm: Hoạt động (Performance: 40%), Tài trợ vốn (Funding: 30%), Tiếp cận thị trường (Market Reach: 12,5%), Kinh nghiệm và Nhân tài (Experience & Talent: 12,5%), Tính kết nối (Connectedness: 2,5%) và Độ hiểu biết (Knowledge: 2,5%). Ở ba chỉ số đầu, TP.HCM giữ nguyên điểm số so với năm 2022, lần lượt là Hoạt động: 1 điểm, Tài trợ vốn: 5 điểm, và Tiếp cận thị trường: 1 điểm, dựa trên thang điểm 10. Với chỉ số về Kinh nghiệm và Nhân tài, TP.HCM đã có sự cải thiện đáng kể, đạt 7 điểm so với mức 1 điểm năm ngoái. Hai chỉ số mới về Tính kết nối và Độ hiểu biết của TP.HCM đều được đánh giá đang ở mức sơ khai là 1 điểm.

UBND TP.HCM cũng vừa có báo cáo kết quả thực hiện giữa nhiệm kỳ “Đề án Hỗ trợ phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo thành phố giai đoạn 2021-2025” (Đề án 672). Theo đó, ước tính bình quân giai đoạn 2021-2023, chi phí đầu tư cho khoa học và công nghệ của TP.HCM đạt

0,88%/GRDP. Cụ thể, từ năm 2021 đến nay, TP.HCM đã hỗ trợ nâng cao năng lực đổi mới sáng tạo cho 5.063 doanh nghiệp, đạt 168,8% so với chỉ tiêu của giai đoạn 2021-2025; hỗ trợ ươm tạo, phát triển 693 dự án, đạt 69,3% so với chỉ tiêu của cả giai đoạn; và hỗ trợ 236 doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tiếp cận nguồn vốn đầu tư mạo hiểm.

Trong thời gian tới, TP.HCM sẽ tiếp tục triển khai các giải pháp thực hiện có hiệu quả Đề án 672 như: tổ chức triển khai có hiệu quả các chính sách đặc thù trong quản lý khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo; thành lập và triển khai hoạt động Viện Công nghệ tiên tiến và Đổi mới sáng tạo, Trung tâm Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, thúc đẩy hình thành các trung tâm nghiên cứu xuất sắc theo mô hình tiên tiến của thế giới; tập trung nghiên cứu phát triển, ứng dụng công nghệ cao và xây dựng các giải pháp, sản phẩm, dịch vụ phục vụ Đề án Đô thị thông minh, Chương trình Chuyển đổi số và các ngành công nghiệp chủ lực của thành phố,.../.

Hà Nội không có tên trong bảng xếp hạng của Startup Genome trong hai năm 2022 và 2023, mặc dù đã từng vào nhóm 91-100 của năm 2021. Top 100 hệ sinh thái mới nổi hiện có giá trị khoảng 1.500 tỷ USD, trong đó, châu Âu là khu vực có nhiều đại diện nhất trong bảng xếp hạng này, tăng từ tỷ lệ 37% trong báo cáo GSER 2022 lên 41% trong báo cáo năm nay.

Bên cạnh top 100 hệ sinh thái mới nổi, GSER cũng xếp hạng top 30 hệ sinh thái hàng đầu thế giới. Ba vị trí hàng đầu vẫn duy trì được phong độ kể từ năm 2020 đến nay, cụ thể: Thung lũng Silicon tiếp tục đứng thứ nhất, tiếp theo là New York và London (UK) cùng xếp ở vị trí thứ 2.

Tại Đông Nam Á, Singapore lần đầu vào top 10 hệ sinh thái khởi nghiệp toàn cầu, tăng từ vị trí thứ 18 năm ngoái lên vị trí thứ 8 trong năm nay. Kết quả này đạt được do Singapore đã có một loạt thương vụ thoái vốn trên 50 triệu USD, 4 trong số đó có trị giá hơn 1 tỷ USD. Singapore hiện có 18 Kỳ Lân, bao gồm sàn giao dịch tiền điện tử KuCoin được định giá 10 tỷ USD.

BÀ RỊA - VŨNG TÀU: NHIỀU CHÍNH SÁCH HỖ TRỢ KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

Thực hiện Đề án “Hỗ trợ Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025”, tỉnh Bà Rịa Vũng Tàu triển khai nhiều chính sách hỗ trợ khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trong năm 2023.

Doanh nghiệp KNĐMST được hỗ trợ kinh phí trong nhiều hoạt động.

Theo đó, các đối tượng hỗ trợ bao gồm tổ chức cung cấp dịch vụ, cơ sở vật chất - kỹ thuật, đầu tư, truyền thông cho khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (KNĐMST); các cơ sở giáo dục, cơ sở ươm tạo và tổ chức thúc đẩy kinh doanh; doanh nghiệp KNĐMST có khả năng tăng trưởng nhanh dựa trên khai thác tài sản trí tuệ, công nghệ, mô hình kinh doanh mới, thành lập ở tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu, có thời gian hoạt động không quá 5 năm kể từ ngày được cấp Giấy chứng nhận đăng ký doanh nghiệp lần đầu.

Đối với doanh nghiệp KNĐMST, tỉnh hỗ trợ tối đa 80 triệu đồng/doanh nghiệp khi sử dụng dịch vụ như đào tạo, huấn luyện khởi nghiệp; marketing, quảng

bá sản phẩm, dịch vụ; khai thác, thông tin công nghệ, sáng chế; đánh giá, định giá kết quả nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ, tài sản trí tuệ; tư vấn pháp lý, sở hữu trí tuệ, đầu tư, thành lập doanh nghiệp khoa học và công nghệ, thương mại hóa kết quả nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ,... Ngoài ra, các doanh nghiệp này còn được hỗ trợ tối đa 50% kinh phí cung cấp không gian số, dịch vụ hỗ trợ trực tuyến; kinh phí sản xuất thử nghiệm, làm sản phẩm mẫu, hoàn thiện công nghệ, thực hiện các nhiệm vụ KH&CN.

Tổ chức hỗ trợ KNĐMST sẽ được hỗ trợ từ 50 - 100% kinh phí mua bản quyền chương trình đào tạo, huấn luyện khởi nghiệp, chuyển giao, phổ biến giáo trình khởi nghiệp đã được nghiên cứu, thử nghiệm thành công trong nước, quốc tế cho một số cơ sở giáo dục, các cơ sở ươm tạo cũng như kinh phí (từ 15 - 40 triệu đồng/chuyên gia/khóa đào tạo) thuê chuyên gia trong nước, quốc tế nhằm triển khai các khóa đào tạo KNĐMST và đào tạo huấn luyện viên khởi nghiệp,....

Bên cạnh đó, các tổ chức này còn được hỗ trợ kinh phí trong việc nâng cấp cơ sở vật chất kỹ thuật, hoạt động truyền thông về KNĐMST, kết nối mạng lưới khởi nghiệp, với mức từ 30 - 50% tổng kinh phí thực hiện./.

**Chi tiết về hỗ trợ và đăng ký tham gia tại Văn phòng Thúc đẩy khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu: Số 379 Hà Huy Tập, phường Phước Trung, TP.Bà Rịa.
Điện thoại: (0254) 650.1999./.**

KHỞI NGHIỆP XANH

KHỞI NGHIỆP XANH - HÀNH TRÌNH 10 NĂM KIẾN TẠO NHỮNG DOANH NÔNG TRẺ

Sự kiện do Hội Doanh nghiệp hàng Việt Nam chất lượng cao và Trung tâm Nghiên cứu kinh doanh và hỗ trợ doanh nghiệp phối hợp tổ chức.

Chương trình Khởi nghiệp nông nghiệp đổi mới sáng tạo từ năm 2013 đến nay và kể từ năm 2023 là chương trình Khởi nghiệp xanh, với sự đồng hành của tổ chức, các doanh nghiệp Hàng Việt Nam chất lượng cao, hoạt động với mục tiêu trọng tâm là hỗ trợ thanh niên khởi nghiệp và lập nghiệp thành công; xây dựng cộng đồng tài năng trẻ khởi nghiệp; kết nối nguồn lực với doanh nghiệp trong Hội Doanh nghiệp Hàng Việt Nam chất lượng cao; đồng thời, chương trình cũng là mạng lưới để các doanh nghiệp trẻ, các bạn thanh niên trao đổi kinh nghiệm khởi sự kinh doanh, lập nghiệp, kết nối với nhau xây dựng chuỗi giá trị liên kết vững mạnh.

Trải qua chặng đường 10 năm bền bỉ, chương

trình Khởi nghiệp xanh đã tập trung vào các nội dung chính như: Huấn luyện - đào tạo, hội thảo - diễn đàn - tọa đàm, xúc tiến thị trường, truyền thông và tổ chức cuộc thi Dự án khởi nghiệp nông nghiệp - đổi mới sáng tạo, Khởi nghiệp xanh. Bên cạnh đó, nhiều hoạt động thực tế cho doanh nghiệp và bạn trẻ khởi nghiệp đã được Trung tâm BSA và dự án SKC tổ chức, bao gồm: những chương trình giao lưu, trải nghiệm tham quan học tập các mô hình khởi nghiệp thành công tại các địa phương, những bài học phát triển sản phẩm, phát triển kinh doanh, xây dựng vùng nguyên liệu, những chuyến thực địa tại các nhà máy...

Tính đến thời điểm hiện tại, đã có gần 400 lớp

tập huấn với khoảng 30.000 lượt thành viên tham dự và hơn 50 lượt chuyên gia chia sẻ, hướng dẫn.

Các doanh nghiệp trẻ chia sẻ kinh nghiệm khởi nghiệp tại chương trình.

Cuộc thi Dự án khởi nghiệp xanh là một trong những hoạt động trọng tâm của chương trình Khởi nghiệp lĩnh vực nông nghiệp. Trong 9 năm qua, cuộc thi Dự án khởi nghiệp xanh với khoảng 1.000 dự án, doanh nghiệp khởi nghiệp trên khắp cả nước tham gia và đã dần trở thành một hệ sinh thái khởi nghiệp nông nghiệp rộng khắp, năng động và sáng tạo.

Bên cạnh đó, các doanh nghiệp khởi nghiệp khi tham gia cuộc thi Dự án Khởi nghiệp xanh sẽ được tham gia Hội chợ Hàng Việt Nam chất lượng cao, hơn 300 Phiên chợ Xanh tử tế, các phiên chợ nông sản, phiên chợ khởi nghiệp...

Các dự án đoạt giải còn được tham gia các sự kiện xúc tiến thương mại, Hội chợ quốc tế như Hội chợ Thực phẩm và Đồ uống được tổ chức định kỳ hằng năm tại Thái Lan (ThaiFex Anuga Asean 2017 - 2023), Hội chợ Asean - India, Hội chợ Sial Thượng

Hải tại Trung Quốc... để tìm kiếm thị trường, tìm hiểu xu hướng sản phẩm mới của thế giới... Cùng với đó là các chương trình kết nối online vào thị trường Úc, Hàn Quốc, Hà Lan,... trong suốt nhiều năm qua.

Những năm gần đây, chương trình Khởi nghiệp xanh bắt đầu các nội dung tập huấn theo những cấp độ, quá trình, kết quả thực tế của doanh nghiệp khởi nghiệp; Tập trung đào tạo, hướng dẫn doanh nghiệp khởi nghiệp thực hiện các tiêu chuẩn Haccp, Localgap, Globalgap, ISO để tham gia xuất khẩu sản phẩm ra nước ngoài.

Từ sân chơi này, chương trình Khởi nghiệp xanh đã và đang góp phần tạo ra một thế hệ những người làm ăn kiểu mới, là những “Doanh nông trẻ”. Họ gắn với nông nghiệp, nông thôn, khai thác hiệu quả nguồn tài nguyên bản địa vốn là những sản vật của vùng, miền, rồi nghiên cứu, sáng tạo, cho ra những sản phẩm mới độc đáo, có tính thương mại hóa trên thị trường.

Bộ Trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Lê Minh Hoan nhấn mạnh: “Hệ sinh thái từ Trung tâm BSA đã mang đến hạnh phúc cho nhiều bạn trẻ trên khắp các vùng miền cả nước, từ Hà Giang, Tuyên Quang, đến các tỉnh miền Trung, miền Tây... , đồng thời, tạo ra phong trào khởi nghiệp ở nhiều nơi. Chặng đường 10 năm đó, những ý tưởng khởi nghiệp, dự án của các bạn trẻ từ tài nguyên bản địa được hệ sinh thái BSA tiếp lửa, truyền cảm hứng... đến những con người, bạn trẻ khởi nghiệp này chúng ta cũng thấy được phần nào tương lai của đất nước.../.

Trước đó, ngày 31/5, tại thành phố Hồ Chí Minh, Ban Tổ chức đã phát động “Cuộc thi Dự án Khởi nghiệp xanh” lần thứ 9, năm 2023. Đến thời điểm hiện tại, đã có trên 60 dự án đến từ hơn 20 tỉnh, thành nộp hồ sơ tham gia dự thi.

BÌNH ĐỊNH: KHAI MẠC NGÀY HỘI KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO TỈNH LẦN THỨ IV, NĂM 2023

Sáng 18/6, tại Trung tâm Khám phá Khoa học và Đổi mới sáng tạo (phường Ghềnh Ráng, TP.Quy Nhơn), Sở Khoa học và Công nghệ (KH&CN) đã tổ chức khai mạc Ngày hội Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (KNĐMST) tỉnh Bình Định lần thứ IV, năm 2023.

Tham dự khai mạc có ông Phạm Hồng Quát - Cục trưởng Cục Phát triển thị trường và doanh nghiệp KH&CN; ông Lê Toàn Thắng - Phó Giám đốc Trung tâm Hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo quốc gia (Bộ KH&CN); cùng lãnh đạo Sở KH&CN các tỉnh, thành: TP. Đà Nẵng, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Phú Yên, Bình Định; các chuyên gia, diễn giả, startup...

Phát biểu khai mạc, TS. Lê Công Nhường - Giám đốc Sở KH&CN, đồng thời là Phó trưởng Ban chỉ đạo hỗ trợ KNĐMST tỉnh), cho biết: Ngày hội KNĐMST là sự kiện thường niên được UBND tỉnh giao cho Sở KH&CN tổ chức nhằm mục đích lan tỏa phong trào KNĐMST trên địa bàn tỉnh; đánh giá những kết quả đã đạt được của phong trào KNĐMST trong giai đoạn vừa qua; tạo dựng và kết nối các thành phần của hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo của tỉnh. Đây cũng là dịp để các tổ chức, cá nhân, doanh nghiệp tham dự giới thiệu quảng bá các sản phẩm khởi nghiệp, sản phẩm KH&CN, sản phẩm đặc trưng của tỉnh; trao đổi kinh nghiệm, kết nối nhà đầu tư, khách hàng để tìm kiếm thị trường, phát triển sản phẩm.

Cũng nhân dịp này, Sở KH&CN đã ký kết chương trình hợp tác chiến lược hệ sinh thái khởi nghiệp với Trung tâm Hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo quốc gia và Trung tâm Ươm tạo khởi nghiệp sông Hàn nhằm mục đích giúp địa phương có thêm cơ hội thu hút các nhà đầu tư và doanh nghiệp khởi nghiệp cũng như tạo ra nhiều việc làm mới và đóng góp vào sự phát triển kinh tế-xã hội của địa phương.

Trong sự kiện còn diễn ra Hội thảo Khai phá tiềm

năng khởi nghiệp miền Trung nhằm thảo luận, chia sẻ các kinh nghiệm, khó khăn, vướng mắc, các vấn đề liên quan đến các phương hướng, giải pháp nhằm xây dựng và phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp tỉnh Bình Định nói riêng và khu vực miền Trung nói chung với các tham luận của các đại biểu tập trung chủ yếu vào các vấn đề, bao gồm: Hệ sinh thái KNĐMST Bình Định; hành trình khởi nghiệp để tạo động lực cho các bạn trẻ khởi nghiệp; chuyển đổi số phát triển nông thôn bền vững gắn với mô hình làng thông minh...

Sở KH&CN ký kết chương trình hợp tác chiến lược hệ sinh thái khởi nghiệp với Trung tâm Hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo quốc gia.

Trước đó, vào tối 17/6, Sở KH&CN phối hợp với Trung tâm Ươm tạo khởi nghiệp sông Hàn tổ chức chương trình Caravan miền Trung - Bình Định năm 2023, tại TP.Quy Nhơn, với nhiều hoạt động: trưng bày, giới thiệu các món ăn đặc sắc Bình Định; buffet thưởng thức các món ăn đặc sản Bình Định; kết nối và game thi, giao lưu văn nghệ.../.

PLASTIC PEOPLE VÀ CÂU CHUYỆN HÀNH TRÌNH KHỞI NGHIỆP CỦA NGƯỜI NƯỚC NGOÀI TẠI VIỆT NAM

“Khi dự án hoàn toàn thành công sẽ là lúc chúng tôi... thất nghiệp” - Nano và Nestor cười tươi khi chia sẻ về Plastic People, một dự án khởi nghiệp với sản phẩm vật liệu tái chế từ những chất thải nhựa mà họ đang gây dựng quy trình để thu gom và xử lý nhằm cung ứng cho các nhà thiết kế và doanh nghiệp có nhu cầu.

Công ty Plastic People thành lập vào tháng 9/2020 tại thành phố Hồ Chí Minh (TP.HCM) ngay trong bối cảnh dịch COVID-19. Trong hơn 2 năm qua, 650 tấn rác nhựa sau tiêu dùng như chai, ly, hộp nhựa, túi ni lông... đã được tái chế 100%.

Tái chế để thế giới sạch hơn

Nano Morante (người Argentina) thành lập Công ty Plastic People với người đồng sáng lập là Nestor Catalan, người Tây Ban Nha cách đây khoảng 3 năm ở TP. HCM. Họ bắt đầu với quy mô và số vốn rất nhỏ - 2 người và 7.000 USD, với ý tưởng rằng với kiến thức và kinh nghiệm của cả 2, họ sẽ hành

động để giảm rác nhựa dùng một lần đang chất đầy các bãi rác, làm ô nhiễm sông hồ, đại dương ở Việt Nam. Nano cho biết, anh là chuyên gia về kỹ xảo điện ảnh, đầu bếp, từng sống ở nhiều quốc gia khác nhau trước khi dừng chân tại Việt Nam, nơi anh tìm thấy sự đồng điệu và nguồn năng lượng tích cực ở các bạn trẻ đối với Plastic People, một dự án mà với anh có ý nghĩa và thông điệp mạnh mẽ. Còn Nestor chia sẻ, anh là chuyên gia trong lĩnh vực truyền thông và quảng cáo tại quê hương Tây Ban Nha. “Sau một thời gian làm việc, tôi cảm thấy cần phải làm mới bản thân và đi tìm một dự án, công việc thật

sự khiến mình cảm thấy ý nghĩa, đem lại năng lượng và hứng khởi mỗi ngày. Rất may mắn là tôi và Nano đã gặp nhau ở ý tưởng về Plastic People và chọn đồng hành trong dự án này”.

Anh Nano Morante - quản lý Công ty Plastic People - đang giám sát quá trình tạo ra bảng nhựa thành phẩm tại công ty.

Bản thân Nano Morante và Nestor Catalan là những người đàn ông đam mê khám phá và thử thách ở nhiều lĩnh vực khác nhau. Với vốn sống và kinh nghiệm làm việc phong phú, trải nghiệm quan sát nhiều đô thị và quốc gia trên thế giới, họ đã tự đặt ra câu hỏi về mục đích của công việc mình làm mỗi ngày từ rất lâu trước khi tìm thấy nhau ở Việt Nam. Bằng một mối duyên tình cờ, 2 người bạn trong khi trao đổi về quan điểm trước vấn nạn rác thải nhựa ở khắp nơi trên thế giới, đã nhận thấy tiềm năng của một dự án khá táo bạo, khởi phát ngay tại Việt Nam, đã và đang sẵn sàng chinh phục thế giới.

Theo báo cáo năm 2022 của Ngân hàng Thế giới, ước tính có khoảng 3,1 triệu tấn rác thải nhựa thải ra trên đất liền mỗi năm, và từ 0,28 - 0,73 triệu tấn rác thải đổ ra đại dương ở Việt Nam. Điều này khiến Việt Nam trở thành một trong những nguồn phát sinh rác thải nhựa lớn trên thế giới.

Ý tưởng thoát đầu có vẻ khá đơn giản: tái chế rác thải nhựa từ các đầu mối thu gom vốn vẫn hoạt động theo quy trình truyền thống từ nhiều năm qua mà không làm đứt gãy tập quán ứng xử với rác thải một cách thụ động vốn đã quen thuộc ở nhiều hộ gia đình. Với khởi điểm như vậy, Plastic People có nguồn nguyên liệu được phân loại sơ khởi để thực

hiện những thử nghiệm về kết cấu và công thức thành phần của mình. Không dừng lại ở đó, song song với việc tìm tòi và điều chế ra những vật liệu tái chế, họ cũng hoàn thiện dần phương pháp truyền thông và mở rộng mạng lưới nhân sự, cộng tác viên để tiến đến việc tự chủ nguồn nhiên liệu thô thông qua các chương trình hợp tác với những công sở, chung cư, trường học, hàng quán cùng chia sẻ mối quan tâm về môi trường.

Tại công ty tái chế của người đàn ông đến từ Argentina, họ thu mua mọi loại rác nhựa. Nano thường xuyên đến các vỉa hè, mang theo một túi những mặt hàng mình cần mà các đại lý không thu mua, như bao bì các gói snack, khẩu trang y tế (chứa 100% polyester), hộp xốp styrofoam, túi ni lông... để nói với họ rằng đây chính là những loại rác nhựa anh cần. “Chúng tôi mua với giá cao hơn một chút, vì họ phải thu gom chỉ để bán cho chúng tôi. Những loại nhựa các công ty khác không mua, chúng tôi thu mua”, Nano nói về sự khác biệt của công ty.

Rác nhựa có hai nhóm. Một là rác nhựa tạo ra sau tiêu dùng, nghĩa là rác từ hộp đựng trái cây, sữa chua, túi ni lông, hoặc bất cứ thứ gì đựng trong bao bì nhựa. Loại còn lại là rác nhựa trước tiêu dùng, là rác từ các nhà máy. Các công ty tái chế rất thích nhựa trước tiêu dùng, và ưu tiên loại nhựa này vì chúng dễ thu gom với số lượng lớn, cùng chủng loại, đa phần không dính dầu, mỡ, thức ăn thừa... Tuy nhiên, thách thức với cộng đồng và đang gây ô nhiễm đường phố, sông hồ, đại dương là rác nhựa sau tiêu dùng. Loại rác nhựa này số lượng nhỏ lẻ, việc thu gom, phân loại rất vất vả. Plastic People tái chế rác sau tiêu dùng là chủ yếu, vì đó là sứ mệnh công ty đặt ra.

Plastic People thường xuyên tổ chức các buổi hội thảo về rác nhựa với các trường học, doanh nghiệp, nhà máy, tổ chức, cộng đồng... để mời từng người dân trở thành một phần của giải pháp họ cung cấp. Nhiều gia đình, công ty đã chủ động rửa các

hộp nhựa sạch sẽ, để vào túi riêng và đặt xe công nghệ gửi đến cho Plastic People, vì họ biết tại đây, tất cả rác của họ sẽ được tái chế.

Sau khi được phân loại kỹ lưỡng, băm nhỏ, nóng chảy và ép thành tấm, rác nhựa đã trở thành mặt bàn, ghế, mảng tường, gạch lát sàn và bề mặt... “Mục tiêu của chúng tôi là mở rộng quy mô tái chế, tăng lượng rác tái chế mỗi năm. Chúng tôi muốn tăng gấp 8 lần sản lượng hiện nay, cụ thể là tái chế 2.000 tấn mỗi năm từ giữa năm 2023. Khi tái chế với sản lượng này và bán hết sản phẩm, chúng tôi giúp rác nhựa thành hàng hóa trở lại”, Nano cho biết.

Người nước ngoài khởi nghiệp ở Việt Nam

“Ban đầu chúng tôi muốn thay đổi thế giới. Nhưng rồi chúng tôi nhận ra rằng tất cả chúng ta phải cùng nhau thay đổi thế giới, tạo ra thế giới chúng ta muốn. Tôi yêu ý tưởng là cả cộng đồng cùng tham gia giảm rác thải nhựa”, Nano chia sẻ.

Là những người tỏa ra thứ năng lượng tích cực và lôi cuốn khi trò chuyện về công việc của mình, họ đã quyết định đặt tên cho dự án của mình là Plastic People cũng vì lẽ đó. Ước muốn của Nestor và Nano chính là một ngày không xa khi không chỉ nhóm cộng sự được gọi tên là Plastic People, mà cộng đồng sẽ được làm quen và góp sức vào dự án vô cùng ý nghĩa này. Cầm trên tay một chiếc gương với khung gương làm từ nhựa của công ty, Nano cho biết không có giới hạn cho sự sáng tạo từ thành phẩm của họ. Tuy nhiên, những sản phẩm có kích thước lớn, như vách tường, mặt bàn, sẽ giúp nhiều rác nhựa được trở lại đời sống hơn.

“Tại thời điểm này, chỉ cần thêm từ 10% nhựa tái chế vào một sản phẩm là bạn đã có thể gọi sản phẩm đó là sản phẩm tái chế. Nhưng sản phẩm của chúng tôi có tỉ lệ tái chế 100%. Càng nhiều sản phẩm của chúng tôi được tiêu dùng, càng nhiều rác nhựa được tái chế”, Nano nói. Từ loại nhựa nhiều cơ sở tái chế “chê”, Plastic People đã tạo ra những sản phẩm có thể xuất khẩu sang châu Âu, Mỹ, Úc và

Nam Phi.

“Tôi muốn Plastic People ngày một lớn mạnh. Chúng tôi muốn sớm có mặt ở Hà Nội. Chúng tôi cũng đang thảo luận với một số người khác ở Hội An để ít nhất là thu nhận rác nhựa ở đó. Điều chúng tôi muốn là người dân ở các thành phố khác ở Việt Nam trở thành một phần của dự án tuyệt vời này. Hãy gửi chúng tôi rác nhựa của bạn, chúng tôi sẽ tái chế chúng 100%”, Nano khẳng định.

Một số sản phẩm được tạo ra từ nhựa tái chế nguyên liệu do công ty sản xuất.

Tái chế là một ngành kinh doanh nhưng Nano bước vào không chỉ để kiếm lợi. “Khi nhựa mới rẻ, việc tái chế không kinh tế, không ai tái chế cả. Chỉ khi nhựa mới tăng giá, tái chế có lợi thì nhiều người mới làm. Với chúng tôi, giá nhựa mới thấp hay cao thì chúng tôi vẫn tái chế và tái chế những thứ khó nhất”, anh nói.

Hiện, Plastic People đã có doanh thu bền vững, đồng thời, làm Việt Nam sạch hơn qua công việc của họ. Anh cũng tâm sự rằng khởi nghiệp ở nước ngoài thật sự gian nan khi khó tiếp cận nguồn vốn đầu tư, nhưng anh quyết sẽ đi tới cùng. “Nếu thất bại, tôi sẽ đứng lên và bắt đầu lại. Đây là việc chúng ta phải làm. Tôi thấy dường như mọi người đều đợi ai đó bắt đầu sự thay đổi. Nhưng ai cũng có thể mang lại sự thay đổi. Đó là việc Plastic People muốn chứng minh”./.

Minh Phụng
(tổng hợp)

HIỆN TRẠNG KINH TẾ CỦA CÁC DOANH NGHIỆP KHỞI NGHIỆP TOÀN CẦU NĂM 2023

2021 là năm cột mốc đánh dấu sự phát triển rộng khắp trên toàn cầu của các công ty khởi nghiệp công nghệ. Xu hướng này tiếp tục diễn ra trong quý I năm 2022, sau đó những tác động của xung đột toàn cầu, gián đoạn chuỗi cung ứng, khủng hoảng năng lượng ở châu Âu, lạm phát và lãi suất gia tăng dẫn đến thị trường bấp bênh và bất ổn. Tuy nhiên, đến giữa năm 2023, lạm phát chậm lại và tăng trưởng kinh tế được duy trì.

Suy thoái kinh tế là thời điểm tốt để đầu tư vào các công ty khởi nghiệp

Suy thoái kinh tế có thể đem lại sự u ám cho các nhà đầu tư như sự sụt giảm mạnh trong danh mục đầu tư, lạm phát cao, sa thải nhân viên, ngân hàng phá sản và những bất ổn kinh tế khác. Tuy nhiên, bất chấp mọi biến động trong chu kỳ này và các chu kỳ suy giảm trước đó, thị trường vẫn phục hồi. Trên thực tế, phần lớn sự phục hồi là do các công ty khởi nghiệp ứng phó với suy thoái, tìm kiếm các giải pháp

cụ thể. Với sự khéo léo và kiên trì, các công ty khởi nghiệp có thể giúp thúc đẩy thị trường, bước ra khỏi cuộc khủng hoảng.

Trong hơn một thập kỷ, lãi suất gần 0% đã chứng tỏ là môi trường an toàn cho các công ty khởi nghiệp với nguồn vốn mạo hiểm dồi dào. Điều này dẫn đến việc định giá quá cao các công ty khởi nghiệp, tạo ra mức tài trợ và định giá thoái vốn kỷ lục, và một số lượng lớn các kỳ lân. Tỷ lệ lạm phát của Hoa Kỳ trong nửa đầu năm 2023 thấp hơn tỷ lệ

của năm 2022, nhưng kỳ nguyên 15 năm liên tục lãi suất thấp và định giá ngày càng tăng đột ngột kết thúc vào năm 2022. Và điều này không chỉ riêng ở Hoa Kỳ. Tháng 3 năm 2023, Ngân hàng Trung ương châu Âu dự đoán lạm phát sẽ ở mức trung bình 5,3% vào năm 2023, 2,9% vào năm 2024 và 2,1% vào năm 2025. Lạm phát (không bao gồm năng lượng và lương thực) được dự đoán ở mức trung bình 4,6% vào năm 2023.

Bối cảnh này đã ảnh hưởng đến tỷ lệ lợi nhuận của các công ty khởi nghiệp dẫn đến các khoản đầu tư bị thu hẹp. Tuy nhiên, ngược lại, lãi suất cao có thể mang lại lợi ích cho các công ty khởi nghiệp vì họ tập trung vốn và tài năng vào các dự án tạo ra giá trị, loại bỏ các dự án kém cạnh tranh hơn. Để đối phó với lãi suất tăng, mức độ chấp nhận rủi ro của các nhà đầu tư đã giảm đáng kể.

Khi thị trường vốn mạo hiểm truyền thống nguội lạnh và vốn ngày càng khó huy động hơn, nhiều công ty khởi nghiệp coi huy động vốn từ cộng đồng, nợ và các khoản vay là các lựa chọn tài chính thay thế. Trong khi đó, các nhà đầu tư mạo hiểm đang giữ dự trữ tiền mặt để đầu tư vào các công ty khởi nghiệp sau nhiều năm lãi suất thấp.

Trong những tháng gần đây, các công ty công nghệ đã sa thải hàng trăm nghìn công nhân công nghệ mà họ thuê vào thời điểm bùng nổ dịch COVID-19 năm 2021. Đến tháng 3 năm 2023, khoảng 135.000 công nhân tại các công ty công

nghệ có trụ sở tại Hoa Kỳ (các công ty công nghệ có quy mô lực lao động lớn của Hoa Kỳ) bị sa thải. Trong khi các chính quyền tiểu bang, đặc biệt là California, đang quay cuồng vì thất thu và đối mặt với thâm hụt ngân sách sau nhiều năm thặng dư, thì sự bùng nổ của những đợt sa thải này có thể tạo ra sự bùng nổ của các công ty khởi nghiệp. Sự sẵn có của những tài năng hàng đầu với bí quyết công nghệ và chuyên môn trong ngành công nghiệp đang tìm kiếm các dự án mới dần chuyển sang một cấp độ mới.

Vốn đầu tư mạo hiểm bắt đầu có xu hướng giảm dần trong quý I năm 2022, cụ thể, giảm 13% tổng số tiền huy động được so với quý 4 năm 2021. Nhìn chung, năm 2022 giảm 35% so với năm 2021, mặc dù vẫn cao hơn so với thời điểm cao điểm của đại dịch năm 2020.

Suy thoái làm cạn kiệt các nguồn vốn do các ngân hàng và nhà đầu tư mạo hiểm ít sẵn sàng cung cấp vốn hơn, dẫn đến ít vòng cấp vốn hơn, định giá thấp hơn và thời gian thoái vốn lâu hơn. Các công ty khởi nghiệp đặc biệt dễ bị ảnh hưởng bởi suy thoái kinh tế. Do dòng vốn tài trợ giảm, các công ty phải tập trung vào việc duy trì tăng trưởng và cắt giảm chi phí, và sự kết hợp của các yếu tố này gây áp lực ngày càng tăng đối với các nhà lãnh đạo để đạt được mục tiêu của họ.

Sự khác biệt trên toàn cầu về tài trợ

Tuy nhiên, triển vọng cho các công ty khởi nghiệp mới được cho là không quá ảm đạm. Mặc dù tài trợ giai đoạn cuối giảm mạnh vào năm 2022 và định giá giai đoạn cuối tăng cao đã trải qua một đợt điều chỉnh, tài trợ giai đoạn đầu phần lớn vẫn ổn định. Các nhà đầu tư mạo hiểm đang chuyển sự chú ý của họ sang việc cung cấp vốn hạt giống khi họ tìm kiếm đổi mới sáng tạo trong các công ty khởi nghiệp mới.

Trên toàn cầu, mặc dù số lượng công ty khởi nghiệp được tài trợ vào năm 2022 không nhiều,

nhưng những công ty này đã nhận được số tiền lớn hơn. Số lượng giao dịch ở giai đoạn đầu giảm nhiều hơn so với giá trị giao dịch trong năm 2021-2022. Số lượng giao dịch ở giai đoạn đầu giảm 18%, nhưng giá trị giao dịch giảm 17%, quy mô giao dịch trung bình tăng 2% năm 2021- 2022, tăng từ 4,400 USD lên 4,500 USD.

Tuy nhiên, khu vực Bắc Mỹ lại chứng kiến sự sụt giảm 26% tài trợ giai đoạn đầu, mức giảm mạnh nhất so với bất kỳ khu vực nào. Là nơi có tỷ lệ cao các hệ sinh thái trưởng thành, các nhà đầu tư khu vực này đã chọn tiếp tục tài trợ cho các công ty đương nhiệm thay vì mạo hiểm với các công ty khởi nghiệp mới.

Châu Mỹ Latinh là một trong những khu vực chịu ảnh hưởng nặng nề hơn cả khi đã giảm 62% tổng số tiền tài trợ cho vốn mạo hiểm trong năm 2021-2022, cùng với việc giảm 54% tổng số giao dịch và giảm 72% giá trị giao dịch cho tài trợ Series B+. Ngoài ra, số lần thoái vốn trên 50 triệu USD cũng đã giảm xuống chỉ còn 7% so với năm 2021, trong khi giá trị giao dịch cho các lần thoái vốn trên 1 tỷ USD đã giảm hơn 90%.

Trong khi hầu hết các khu vực bị sụt giảm mạnh về tổng giá trị tài trợ giai đoạn đầu vào năm 2022, thì châu Á hầu như không có dấu hiệu sụt giảm. Giá trị tài trợ giai đoạn đầu chỉ giảm 1%. Tương tự, mức giảm 5% về số lượng giao dịch giai đoạn đầu thấp hơn mức trung bình toàn cầu là 18%. Số lượng giao dịch Series A giảm đối với tất cả các khu vực ngoại trừ Châu Á, Châu Âu và Châu Phi cận Sahara: ở những khu vực này, số lượng giao dịch Series A tăng từ năm 2021 đến 2022, với tỷ lệ lần lượt là 21%, 9% và 92%.

Ngoài ra, còn có sự sụt giảm đáng kể về số lần thoái vốn trên toàn cầu vào năm 2022. Đợt thoái vốn công nghệ lớn nhất trong năm 2023 là IPO trị giá 32,6 tỷ USD của MSP Recovery có trụ sở tại Miami, mờ nhạt so với đợt thoái vốn lớn nhất năm 2021, lớn hơn gần gấp 5 lần (IPO trị giá 150 tỷ USD của Kuaishou có trụ sở tại Bắc Kinh).

Số lượng các lần thoái vốn trên 50 triệu USD giảm đáng kể và tổng giá trị thoái vốn của Quý 4 năm 2022 thấp hơn mức trước COVID. Trong đó, Mỹ Latinh là khu vực bị ảnh hưởng nặng nề nhất, với giá trị thoái vốn năm 2022 chỉ bằng 7% so với

năm 2021. Trong khi đó, các nước Trung Đông và Bắc Phi (MENA) là khu vực ít bị ảnh hưởng nhất, duy trì được 84% giá trị năm 2021. Thoái vốn hơn 1 tỷ USD đã giảm xuống mức trước COVID về cả số lượng và giá trị giao dịch.

Trên thực tế, các khu vực bị ảnh hưởng nhiều nhất về số lượng giao dịch là Châu Âu và Bắc Mỹ, đây là những khu vực có số lần thoái vốn cao nhất. Giá trị giao dịch giảm mạnh nhất ở Châu Mỹ Latinh và Châu Á, trong khi số lượng giao dịch ở MENA tăng 3%.

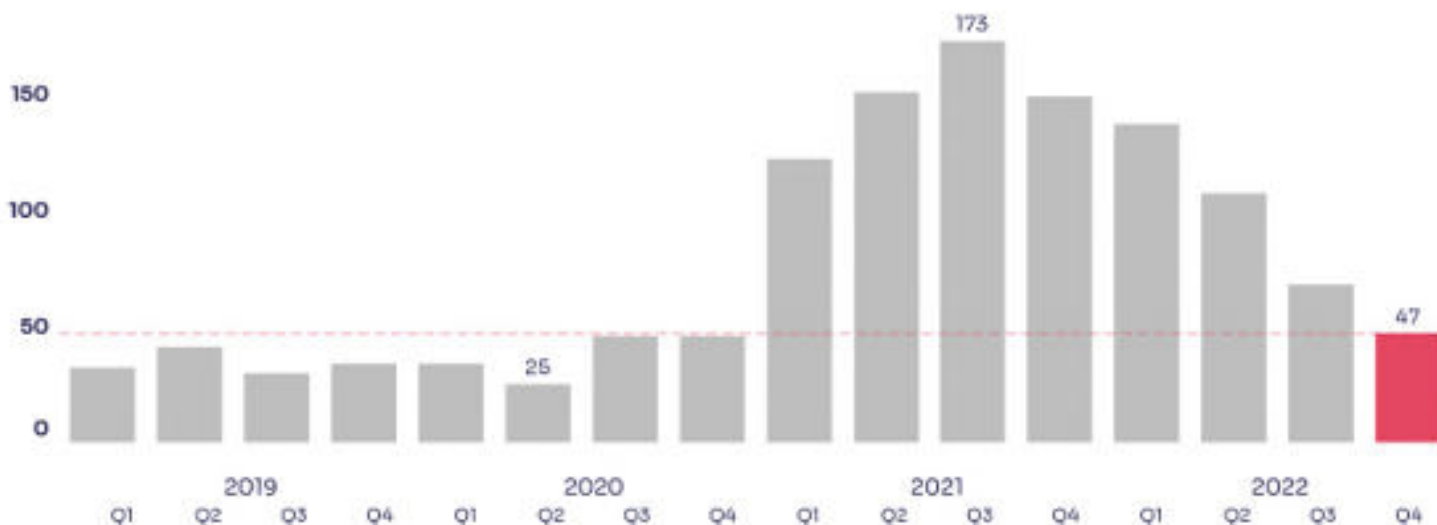
Thung lũng Silicon cũng không ngoại lệ. Từ mức cao nhất hằng tháng đạt được vào tháng 8 năm 2021, số lượng giao dịch Series A ở Thung lũng Silicon bắt đầu giảm và tiếp tục giảm trong Quý I năm 2023. Vào tháng 2 năm 2023, hệ sinh thái này đạt 27% giao dịch Series A so với tháng 8 năm 2021, trong khi số lượng giao dịch Series B+ đạt 36%. Số lượng giao dịch của Thung lũng Silicon giảm 75% Series A và 73% Series B+ trong cùng thời kỳ, nhiều hơn mức giảm trung bình toàn cầu (không bao gồm Thung lũng Silicon) là 69% Series A và 72% Series B+.

Vào giữa năm 2023, Thung lũng Silicon đang trải qua thời điểm tái sinh với những dấu hiệu đổi mới bao gồm Atomic Semi đưa chất bán dẫn trở lại hệ sinh thái và nhóm các công ty khởi nghiệp AI nổi lên, một phần nhờ thành công gần đây của OpenAI. Tuy nhiên, Thung lũng Silicon đã mở rộng phạm vi hoạt động ra khắp Hoa Kỳ và thế giới, một phần nhờ vào sự thành công của các công nghệ ra đời từ trước cho phép làm việc từ xa, gia công phần mềm và tự động hóa.

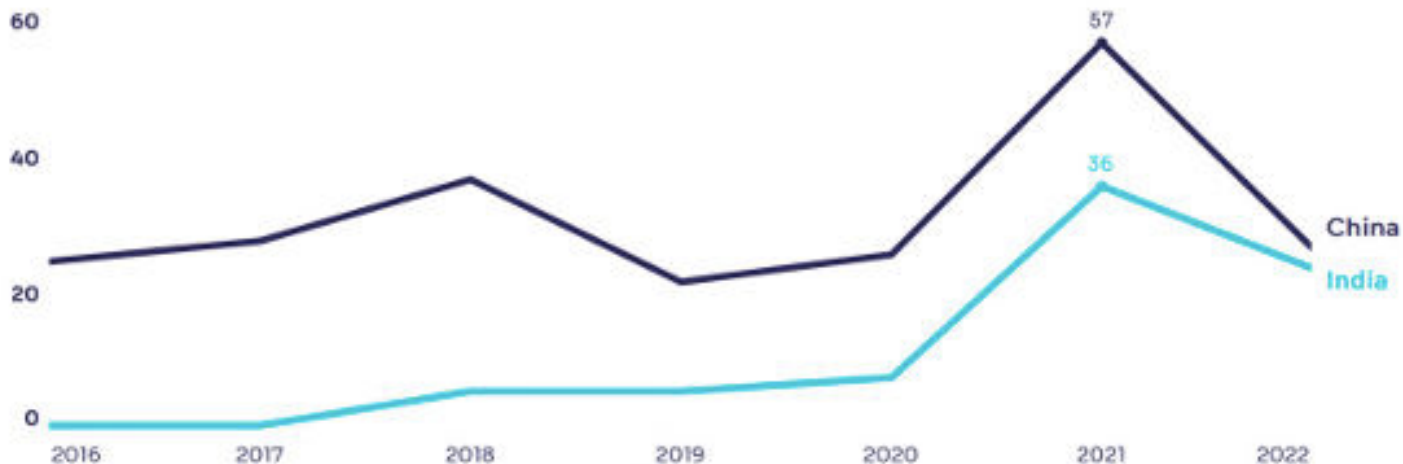
Ngày càng ít doanh nghiệp Kỳ Lân mới

Sự suy thoái trong năm 2022 cũng được chứng minh bằng số lượng Kỳ Lân ngày càng giảm, mức giảm toàn cầu là 40% từ 595 xuống còn 359 của năm 2021. Mức giảm lớn nhất là ở Châu Á và Bắc Mỹ (lần lượt giảm 46% và 45%). Số lượng Kỳ Lân của Bắc Mỹ giảm từ 58% xuống 52%, trong khi phần còn lại là của châu Âu tăng từ 14% lên 20%. Bắc Kinh gặp khó khăn trong năm 2022. Mỗi năm trong giai đoạn 2015-2020, nước này tạo ra 10 Kỳ Lân trở lên; con số đó đã tăng lên 19 vào năm 2021, nhưng có thể do các đợt phong tỏa trong đại dịch COVID-19, con số này đã giảm xuống còn 3 vào

Hình 1. Suy thoái của năm 2022 được chứng minh bởi sự suy giảm số lượng Kỳ Lân mới.

Hình 2. Năm 2022, khoảng cách số lượng Kỳ Lân giữa Trung Quốc và Ấn Độ được thu hẹp lại chỉ còn chênh nhau 3 Kỳ Lân.

năm 2022.

Một số hệ sinh thái đã bất chấp xu hướng giảm, tạo ra nhiều Kỳ Lân hơn vào năm 2022 so với năm trước. Năm trong nhóm này có thể kể đến: Thâm Quyển +1 (từ 6 lên 7) và Montreal +1 (từ 3 lên 4). Zurich và Milan đều không có thêm Kỳ Lân nào vào năm 2021 nhưng mỗi thành phố này lại có 3 Kỳ Lân vào năm 2022. Hơn nữa, 7 hệ sinh thái đã tạo ra Kỳ Lân công nghệ đầu tiên của họ vào năm 2022: 3 ở Châu Âu (Payhawk từ Sofia, Rimac từ Zagreb và Rohlik Group từ Praha), 1 ở Bắc Mỹ (EnergyX từ San Juan, Puerto Rico), 1 ở Châu Á (Mở từ Kerala), 1 ở MENA (Yassir từ Algiers) và 1 ở châu Phi cận Sahara (Sun King từ Nairobi).

Trung Quốc chậm lại, Ấn Độ tăng điểm

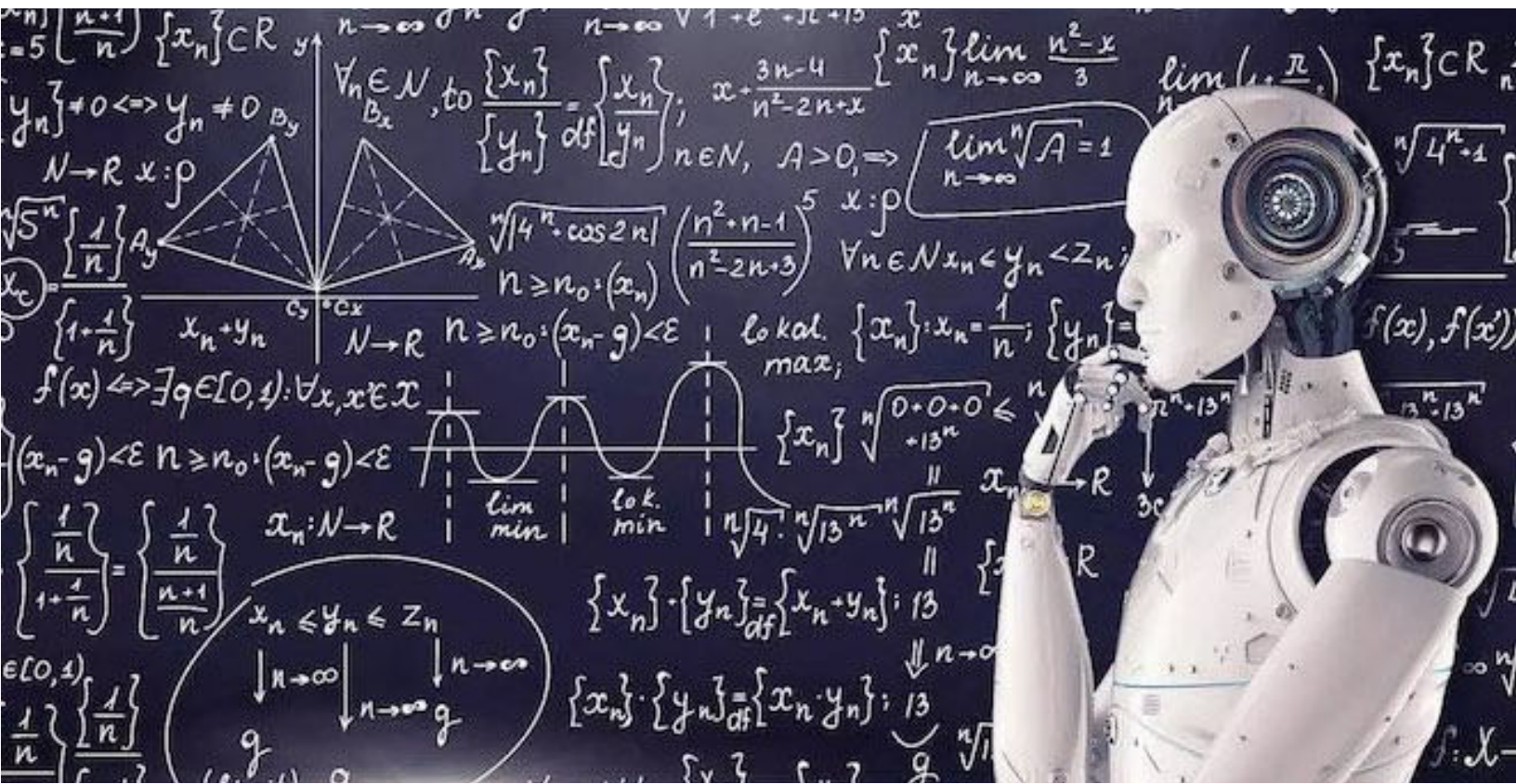
Năm 2022, vai trò thống trị của Trung Quốc suy giảm, trong khi Ấn Độ phát triển vượt bậc. Xu hướng này nhìn chung vẫn tiếp tục trong năm 2023: 8 hệ sinh thái của Trung Quốc đã tụt hạng so với năm ngoái, bao gồm các trung tâm hàng đầu là Bắc Kinh, Thượng Hải và Thâm Quyển. Trong khi đó, 7 hệ sinh thái của Ấn Độ đạt mức thăng hạng là Delhi và BengaluruKarnataka trong top 30 và Mumbai xếp vị trí thứ 31.

Tuy nhiên, Ấn Độ cũng đang trải qua một cuộc suy thoái. Năm 2021, Ấn Độ đã tạo ra kỷ lục 36 Kỳ Lân trong khi huy động được tổng cộng 72 tỷ USD thoái vốn. Năm 2022, số lượng Kỳ Lân giảm 33% xuống còn 24 và giá trị thoái vốn cũng giảm xuống còn 5,5 tỷ USD.

Trung Quốc bị ảnh hưởng nặng nề bởi các chính sách hạn chế trong thời gian dài và tốc độ tăng trưởng của nước này chậm hơn so với thời gian trước khi đại dịch bùng nổ. Trong giai đoạn 2018-2020, Trung Quốc có trung bình 28 Kỳ Lân mỗi năm, lần ất con số trung bình hàng năm của Ấn Độ là 7 Kỳ Lân.

Năm 2021, khoảng cách đó đã giảm xuống, mặc dù Trung Quốc vẫn có nhiều hơn 21 Kỳ Lân (57 Kỳ Lân) so với Ấn Độ (36 Kỳ Lân). Vào năm 2022, sự kết hợp giữa tốc độ phát triển chậm lại của Trung Quốc cùng với sự tăng trưởng mạnh mẽ của Ấn Độ đã giúp 2 quốc gia thu hẹp khoảng cách lớn trước đây về số lượng Kỳ Lân xuống chỉ còn 3 (27 so với 24)./.

Nguyễn Lê Hằng
(theo Startup Genome)

CHATGPT SẼ THAY ĐỔI CHỮ KHÔNG PHÁ HỦY GIÁO DỤC

Những ý kiến về việc học sinh gian lận bằng cách sử dụng chat GPT không nói lên toàn bộ vấn đề. Nhiều giáo viên cho rằng AI cải tiến thực sự có thể giúp học tập trở nên tốt hơn.

Phản ứng từ các trường phổ thông và đại học

Chỉ vài ngày sau khi OpenAI trình làng ChatGPT vào cuối tháng 11 năm 2022, khắp nơi trên thế giới chatbot này bị lên án là một công cụ làm bài kiểm tra, viết luận miễn phí khiến việc gian lận bài tập trở nên dễ dàng một cách đáng buồn cười.

Los Angeles Unified, khu học chánh lớn thứ hai ở Mỹ, đã ngay lập tức chặn quyền truy cập vào trang web của OpenAI từ mạng của trường học. Những trường khác cũng nhanh chóng tham gia. Đến tháng 1, các khu học chánh nói tiếng Anh trên khắp thế giới đã bắt đầu cấm phần mềm này, từ Washington, New York, Alabama và Virginia ở Mỹ cho đến Queensland và New South Wales ở Úc.

Một số trường đại học hàng đầu ở Vương quốc Anh, bao gồm Đại học Hoàng gia Luân Đôn và Đại học Cambridge, đưa ra tuyên bố cảnh báo sinh viên không sử dụng ChatGPT để gian lận. Tuy vậy, nói với Washington Post vào đầu tháng Giêng, Jenna Lyle, phát ngôn viên của Sở Giáo dục Thành phố New York, cho rằng mặc dù công cụ này có thể đưa ra câu trả lời nhanh chóng và dễ dàng cho các câu hỏi, nhưng nó không xây dựng nên kỹ năng tư duy phản biện và giải quyết vấn đề, vốn là những kỹ năng cần thiết để đạt tới thành công trong học tập và cuộc sống.

Phản ứng hoang mang ban đầu của ngành giáo dục là dễ hiểu. ChatGPT, có sẵn cho công chúng thông qua một ứng dụng web, có thể trả lời các câu

hỏi và tạo ra các khối văn bản có cấu trúc mạch lạc, bóng bẩy dài vài nghìn từ về hầu hết mọi chủ đề mà nó được hỏi, từ Lý thuyết dây đến Shakespeare. Mỗi bài luận mà nó tạo ra là duy nhất, ngay cả khi nó được hỏi lại cùng một câu hỏi, và (trên thực tế) không thể phát hiện ra nguồn. Có vẻ như ChatGPT sẽ làm suy yếu cách chúng ta kiểm tra những gì học sinh đã học, vốn là một nền tảng của giáo dục. Nhưng 3 tháng sau, bức tranh trở nên bớt ảm đạm hơn rất nhiều. Chat GPT không chỉ bị coi là cỗ máy trong mơ của những kẻ gian lận, nhiều giáo viên giờ đây tin rằng ChatGPT thực sự có thể giúp giáo dục tốt hơn.

Chatbot nâng cao có thể được sử dụng làm công cụ hỗ trợ mạnh mẽ trong lớp học giúp bài học có tính tương tác cao hơn, dạy học sinh hiểu biết về phương tiện truyền thông, hình thành kế hoạch bài học được cá nhân hóa, tiết kiệm thời gian quản trị của giáo viên, v.v..

Các công ty công nghệ giáo dục bao gồm Duolingo và Quizlet, chuyên sản xuất thẻ flash kỹ thuật số và các bài tập đánh giá thực hành được sử dụng bởi một nửa số học sinh trung học ở Mỹ, đã tích hợp chatbot của OpenAI vào ứng dụng của họ. Và OpenAI đã làm việc với các nhà giáo dục để tập hợp nên một bản thông tin liệt kê về tác động tiềm tàng của ChatGPT trong trường học. Công ty cho biết họ cũng đã tham khảo ý kiến của các nhà giáo dục khi phát triển một công cụ miễn phí để phát hiện văn bản do chatbot viết (mặc dù độ chính xác của nó bị hạn chế).

Niko Felix, phát ngôn viên của OpenAI tuyên bố công ty tin rằng các chuyên gia chính sách giáo dục nên quyết định điều gì phù hợp nhất với khu học chánh và trường học của họ khi sử dụng công nghệ mới. Nhưng sẽ cần có thời gian và nguồn lực để các nhà giáo dục đổi mới theo cách này.

Vẫn còn quá sớm để nói tác động lâu dài của ChatGPT sẽ là gì - thậm chí sự xuất hiện của

ChatGPT còn chưa dài bằng một học kỳ đầy đủ. Điều chắc chắn là các chatbot viết luận sẽ tồn tại. Cấm chúng là vô ích, thậm chí có thể phản tác dụng. Richard Culatta, Giám đốc điều hành của Hiệp hội Công nghệ trong Giáo dục Quốc tế (ISTE), một tổ chức phi lợi nhuận ủng hộ việc sử dụng công nghệ trong giảng dạy, cho rằng nên đặt câu hỏi cần làm gì để chuẩn bị cho những người trẻ tuổi - những người đang học tập - cho một thế giới tương lai không xa trong tương lai.

Từ ABC đến GPT

Phần lớn nỗi lo sợ cường điệu ban đầu về ChatGPT dựa trên mức độ làm bài kiểm tra quá tốt của nó. Trên thực tế, đây là một điểm quan trọng mà OpenAI đã giới thiệu khi tung ra GPT-4, phiên bản mới nhất của mô hình ngôn ngữ lớn mang lại sức mạnh cho chatbot vào tháng 3: Nó có thể vượt qua bar exam (kỳ thi lấy chứng chỉ nghề luật)! Nó đã ghi được 1410 điểm trong kỳ thi SAT! Nó đã vượt qua các bài kiểm tra AP môn sinh học, lịch sử nghệ thuật, khoa học môi trường, kinh tế vĩ mô, tâm lý học, lịch sử Mỹ, v.v..

Tuy nhiên, với nhận thức muộn màng, những lời kêu gọi cấm ngay lập tức GPT trong trường học là một phản ứng ngớ ngẩn đối với một phần mềm rất thông minh. Jessica Stansbury, Giám đốc giảng dạy và học tập xuất sắc tại Đại học Baltimore cho rằng chúng ta đã có những phản ứng thái quá thay vì bình tĩnh ngồi lại và nghĩ chúng ta nên sử dụng phần mềm thông minh này như thế nào.

David Smith, giáo sư giáo dục khoa học sinh học tại Đại học Sheffield Hallam ở Anh, cho biết chưa nói tới việc sử dụng chatbot để gian lận, nhiều sinh viên của ông thậm chí còn chưa nghe nói về công nghệ này cho đến khi ông kể với họ “Khi tôi bắt đầu hỏi sinh viên của mình về chatGPT, chúng hỏi: 'Xin lỗi, đó là cái gì vậy?’”

Mặc dù vậy, các giáo viên đã đúng khi coi công nghệ là nhân tố thay đổi cuộc chơi. Các mô hình

ngôn ngữ lớn như ChatGPT của OpenAI và mô hình kế nhiệm GPT-4, cũng như Bard của Google và Bing Chat của Microsoft, sẽ có tác động lớn đến thế giới. Công nghệ này đã được triển khai vào phần mềm doanh nghiệp và người tiêu dùng. Nếu không có gì mới, nhiều giáo viên giờ đây nhận ra rằng họ phải có nghĩa vụ dạy học sinh của mình về cách thức hoạt động của công nghệ mới này và những gì nó có thể biến thành hiện thực. Sẽ khó có thể thay đổi. Stansbury cho rằng vẫn sẽ có một vài nỗi sợ hãi nhưng chúng ta sẽ làm hại học sinh của mình nếu chúng ta cứ mãi kẹt trong nỗi sợ hãi đó.

Stansbury đã giúp tổ chức các hội thảo tại trường đại học của mình để cho phép giảng viên và các giáo viên giảng dạy khác chia sẻ kinh nghiệm và bày tỏ mối quan tâm của họ. Bà cho biết một số đồng nghiệp của bà đến hội thảo vì lo lắng về việc gian lận, nhưng người khác lo lắng về việc mất việc làm. Nhưng những cuộc thảo luận đã có hiệu quả. Bà cho biết, một số nỗi sợ hãi của giảng viên là do các phương tiện truyền thông tạo nên chứ không phải do học sinh.

Trên thực tế, một cuộc khảo sát tại Mỹ với 1.002 giáo viên cấp cơ sở tới trung học và 1.000 học sinh từ 12 đến 17 tuổi, do Walton Family Foundation tổ chức vào tháng 2, cho thấy hơn một nửa số giáo viên đã sử dụng ChatGPT - 10% số này cho biết sử dụng nó hàng ngày; nhưng chỉ một phần ba số học sinh sử dụng chat GPT. Gần như tất cả những người đã sử dụng (88% giáo viên và 79% học sinh)

cho biết nó có tác động tích cực. Phần lớn giáo viên và học sinh được khảo sát cũng đồng ý với nhận định: “ChatGPT chỉ là một ví dụ nữa cho lý do tại sao các trường học không thể hoạt động theo cách thức cũ trong thế giới hiện đại”. Helen Crompton, phó giáo sư công nghệ giảng dạy tại Đại học Old Dominion ở Norfolk, Virginia, hy vọng rằng các chatbot như ChatGPT sẽ giúp trường học tốt hơn. Từng là giáo viên phổ thông trong 16 năm trước khi trở thành nhà nghiên cứu, Crompton cho rằng trường học đang bị mắc kẹt trong một lối mòn. Trong một hệ thống tập trung quá nhiều vào việc chấm điểm và kém quan tâm đến việc học, ChatGPT đang buộc chúng ta phải quay lại với cuộc tranh luận dai dẳng về chuyển đổi nền giáo dục.

Hãy gian lận! Theo quan điểm của Crompton, một khi ChatGPT khiến việc gian lận khi làm bài tập trở nên dễ dàng, thì giáo viên nên vứt bỏ những dạng bài tập đó thay vì cấm chatbot.

Tư duy phản biện

Emily Donahoe, gia sư dạy viết luận kiêm nhà phát triển giáo dục tại Đại học Mississippi, nhận thấy các cuộc thảo luận trong lớp học bắt đầu thay đổi sau vài tháng kể từ khi ChatGPT được phát hành. Dù lần đầu tiên cô nói chuyện với những sinh viên chưa tốt nghiệp của mình về công nghệ này là vì nghĩa vụ, nhưng giờ đây cô cho rằng ChatGPT có thể giúp giáo viên thoát khỏi việc tập trung quá mức vào kết quả cuối cùng. Cô cho biết để lớp học tương tác với AI và có tư duy phản biện về những gì nó tạo ra có thể khiến việc giảng dạy trở nên nhân văn hơn, “thay vì yêu cầu học sinh viết và thực hiện như người máy”.

Ý tưởng này không mới. Nhiều thế hệ giáo viên đã đăng ký một khung được gọi là phân loại của Bloom, được phát triển bởi nhà tâm lý học giáo dục Benjamin Bloom vào những năm 1950, trong đó kiến thức cơ bản về các sự kiện chỉ là nền tảng cho các hình thức học tập khác, chẳng hạn như phân tích và

đánh giá.

Các giáo viên như Donahoe và Crompton cho rằng chatbot có thể giúp dạy những kỹ năng khác. Trước đây, Donahoe giao cho học sinh bài luận trong đó học sinh phải đưa ra lập luận cho một điều gì đó - và cho điểm họ dựa trên bài văn mà họ nộp. Học kỳ này, cô yêu cầu học sinh của mình sử dụng ChatGPT để tạo ra một bài luận và sau đó buộc họ chú giải nó theo mức độ hiệu quả mà họ cho rằng lập luận dành cho một đối tượng cụ thể. Sau đó, họ viết lại dựa trên những lời phản biện nêu trên.

Chia nhỏ bài tập theo cách này cũng giúp học sinh tập trung vào các kỹ năng cụ thể mà không bị phân tâm. Ví dụ, Donahoe nhận thấy rằng việc sử dụng ChatGPT để tạo bản nháp đầu tiên đã giúp một số sinh viên không phải lo lắng về việc không rặn ra được chữ nào và thay vào đó tập trung vào giai đoạn quan trọng của bài tập.

Smith, giáo sư khoa học sinh học, cũng đang trải nghiệm với những bài tập ChatGPT. Việc này khiến anh nhớ đến sự lo lắng mà nhiều giáo viên đã trải qua vài năm trước trong đại dịch. Với việc học sinh học online ở nhà, giáo viên phải tìm cách đưa ra các

bài tập mà lời giải không thể dễ tìm trên Google. Nhưng những gì ông nhận thấy là kỹ năng tìm kiếm bằng Google - hỏi về cái gì và làm thế nào để tìm ra kết quả đúng - bản thân nó đã là một kỹ năng đáng để dạy.

Smith cho rằng chatbot cũng có thể giống như vậy. Nếu sinh viên đại học của ông muốn sử dụng ChatGPT trong bài luận của họ, ông sẽ đánh giá chất lượng những đoạn gợi ý cũng như hoặc thậm chí hơn cả chính bài luận.

Nền giáo dục mới

Stansbury cho biết những thay đổi này phản ánh sự thay đổi lớn hơn ở vai trò của giáo viên. Thông tin từng được giảng dạy trong lớp học giờ đã có mặt ở khắp mọi nơi: đầu tiên là trực tuyến, sau đó là trong chatbot. Điều mà các nhà giáo dục bây giờ phải làm là chỉ cho học sinh không chỉ cách tìm ra nó mà còn chỉ cho học sinh biết thông tin nào nên sử dụng và thông tin nào không, và cách phân biệt. Bà nhấn mạnh: “Giáo viên không còn là người gác cổng thông tin mà là người hỗ trợ cho thông tin”./.

Phuong Anh

(Theo MIT, 6/4/2023)